

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ СЕМЕНА КУЗНЕЦЯ

Методичні рекомендації
до написання курсових робіт
для студентів спеціальності
081 "Право"
першого (бакалаврського) рівня

Харків
ХНЕУ ім. С. Кузнеця
2020

УДК 34(07.034)

М54

Укладачі: В. В. Сергієнко

І. М. Ваганова

Н. М. Силенко

Затверджено на засіданні кафедри правового регулювання економіки.

Протокол № 1 від 19.08.2019 р.

Самостійне електронне текстове мережеве видання

М54 **Методичні** рекомендації до написання курсових робіт для студентів спеціальності 081 "Право" першого (бакалаврського) рівня [Електронний ресурс] / уклад. В. В. Сергієнко, І. М. Ваганова, Н. М. Силенко. – Харків : ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 2020. – 38 с.

Подано методичні рекомендації до написання курсових робіт із навчальної дисципліни. Вміщено основні вимоги до обсягу, оформлення, структури та змісту розділів пояснювальної записки курсової роботи. Наведено можливу тематику робіт і список літератури.

Рекомендовано для студентів спеціальності 081 "Право" першого (бакалаврського) рівня.

УДК 34(07.034)

© Харківський національний економічний університет імені Семена Кузнеця, 2020

Вступ

"Теорія держави і права" є базовою навчальною дисципліною, що вивчається студентами в рамках спеціальності "Право". Ця навчальна дисципліна має методологічне значення для всіх галузей права і є фундаментальною. Вона покликана закласти основи юридичного мислення та світогляду, озброїти студента категоріальним апаратом юриспруденції, впливати на вивчення сучасних концепцій держави та права. Реалізація вказаних цілей привела до закріплення в державному освітньому стандарті вищої професійної освіти за спеціальністю "Право" як обов'язкової вимоги не тільки теоретичного вивчення навчальної дисципліни, а й виконання в її рамках курсової роботи.

Написання курсової роботи допомагає студентам поглибити та закріпити теоретичні знання, набути навичок самостійного наукового дослідження, аналізу й узагальнення юридичної літератури та правозастосовчої практики, літературного оформлення результатів такої праці, що загалом сприяє загальнонауковій і професійній підготовці юриста.

Метою та завданням курсової роботи є:

закріплення, поглиблення та систематизація одержаних у процесі навчання знань;

відпрацювання навичок і вмінь узагальнювати теоретичні матеріали та працювати з літературою;

набуття навичок працювати з статистичними довідниками й аналізувати практичну фінансово-економічну інформацію;

розвиток уміння чітко обґрунтовувати власні висновки, рекомендації та пропозиції щодо вдосконалення наявної практики в галузі досліджуваної проблеми;

закріплення оволодіння студентом у ході навчання системним і комплексним підходом, сучасною методологією та методикою здійснення досліджень, інструментарієм та технологічними прийомами обґрунтування фінансово-економічних рішень.

Курсова робота повинна мати закінчене теоретичне проходження на одну з актуальних тем у галузі теорії держави та права. У курсовій роботі автор демонструє рівень освоєння наукового і практичного матеріалу, вміння робити теоретичні узагальнення та практичні висновки, обґрунтовувати пропозиції і рекомендації з удосконалення процесу правового регулювання суспільних відносин у вивченій сфері. У курсовій роботі мають

бути висвітлення максимум спеціальної літератури, аналіз чинного законодавства та правозастосовчої практики з обраної теми. Робота має носити творчий характер, відповідати вимогам логічного та чіткого викладу матеріалу, відображати вміння студента здійснювати пошук і використовувати необхідний теоретичний та практичний матеріал, обробляти та систематизувати його, правильно оформляти роботу.

Як показує практика, студенти відчують особливі труднощі під час написання й оформленні курсової роботи. Причин цьому може бути декілька:

- перед студентом, який навчається на базі середньої освіти завдання виконання курсової роботи ставиться вперше;

- незважаючи на те, що студент, який навчається на базі середньої професійної або вищої освіти, вже має досвід виконання курсової роботи, методики її написання та оформлення може бути засвоєна ним у повному обсязі або не враховується специфіка предмета або змінилися окремі правила написання або оформлення;

- існує особлива методика виконання курсової роботи з юридичних дисциплін, пов'язана з пошуком необхідного матеріалу за темою;

- інші причини.

Відповідно до раніше наведеного, подані рекомендації покликані на допомогу студенту не тільки у виконанні курсової роботи з теорії держави та права, але і сформувані навички, які в подальшому стануть необхідними під час написання курсових, дипломних робіт з юриспруденції.

Загальні положення

Виконання курсової роботи з теорії держави та права – один з важливих і невід'ємних компонентів вивчення поданої навчальної дисципліни. Без написання курсової роботи та її подальшого захисту студент не допускається до курсового іспиту і тим самим не може бути переведений на наступний курс.

Курсова робота:

по-перше, є важливим етапом у вивченні теорії та придбанні навичок самостійної творчої роботи студента;

по-друге, дозволяє судити про те, наскільки студент засвоїв теоретичний курс і які можливості застосування й узагальнення ними отриманих знань з обраної теми;

по-третє, є науковим дослідженням студента і може стати частиною випускної кваліфікаційної роботи, а також може бути рекомендована як доповідь на науково-практичну студентську конференцію.

Мета курсової роботи – прищепити навички пошуку, підбору та систематизації літератури, вміння її аналізувати, робити узагальнення і висновки, викладати власні позиції, використовуючи наукової (юридичної) термінології, розширити, систематизувати та закріпити теоретичні знання, допомогти студентам оволодіти елементами науково-дослідної роботи.

Курсова робота з теорії держави та права є самостійним аргументованим викладом основних питань певної теми. Це перший досвід прилучення студента до виконання письмової роботи у формі наукового дослідження, що дозволяє судити про набуті студентами знання та вміння в процесі вивчення навчальної дисципліни.

Курсова робота має базуватися на теоретичних і методичних положеннях науки, містити елементи новизни. У ній має бути наведена хоча б одна, нехай найпростіша, але самостійна ідея, а також пропозиція автора щодо більш ефективного вирішення поставленого питання порівняно з наявним станом.

Орієнтовна тематика курсових робіт розробляється та затверджується на кафедрі. Студентам надається право вибору будь-якої запропонованої кафедрою теми. Можливий також ініціативний вибір теми, але необхідно проконсультуватися про її правильне формулювання, наявність актуальності, практичність значущості. Під час вибору теми слід враховувати науковий і практичний інтерес, спричинений роботою студента в наукових

студентських гуртках, досвідом практичної роботи, доповідями на семінарських заняттях, курсовими роботами з суміжних предметів. Слід пам'ятати, що вибір теми курсової роботи має бути обґрунтованим.

Написання курсової роботи складається з таких етапів:
вибір теми курсової роботи та її реєстрація;
отримання завдання на курсову роботу;
затвердження плану курсової роботи;
подання керівнику першого чорнового варіанта курсової роботи;
подання керівнику доопрацьованого варіанта курсової роботи;
здача завершеної й оформленої роботи на кафедрі;
отримання відклику керівника на курсову роботу;
підготовка до захисту курсової роботи;
захист курсової роботи.

Не допускається написання курсових робіт декількома студентами на одну тему. Винятком може стати, коли тема розглядається з різних аспектів (за погодженням з науковим керівником). Обрана тема в обов'язковому порядку має бути зареєстрована на кафедрі в спеціальному журналі.

З керівником необхідно узгодити план роботи, список нормативних актів, спеціальну літературу, методи збору та оброблення можливих практичних матеріалів і терміни подання роботи на перевірку.

Для того щоб тема курсової роботи була розкрита, студент має виходити з таких основних принципів:

самостійність в узагальненні вивченого матеріалу;
оцінювання різних поглядів з порушеної теми;
власне осмислення проблеми на основі теоретичних знань;
добре знання основних джерел політико-правової думки, галузевого (поточного) законодавства, навчальної та спеціальної літератури;
системність, стрункність викладу та логічна завершеність роботи.

Структура курсової роботи

Курсова робота має складатися з таких частин:

- 1) титульний лист;
- 2) зміст;
- 3) список скорочень;
- 4) вступ;

- 5) основний текст (розбитий на пункти або підпункти);
- 6) висновок;
- 7) список використаних джерел і літератури;
- 8) додатки.

Вимоги до змісту курсової роботи

Титульний аркуш

Титульний аркуш є першою сторінкою роботи, хоча номер на ньому не ставиться.

Титульний лист має містити такі відомості:

- 1) повне найменування міністерства (оформляється великими літерами);
- 2) повне найменування навчального закладу (оформляється прописними буквами, меншим кеглем, щоб була видна підпорядкованість);
- 3) найменування кафедри, на якій виконується курсова робота (оформляється великими літерами);
- 4) вид роботи (слова "курсова робота" оформляють прописними буквами, без підкреслень і без крапки в кінці);
- 5) найменування роботи (оформляється великими літерами, слово "тема" не пишеться);
- 6) відомості про наукового керівника (науковий ступінь, вчене звання, ім'я, по-батькові, прізвище);
- 7) відомості про виконавця (курс, форма навчання, група, ПІБ);
- 8) дата захисту;
- 9) оцінка;
- 10) місцезнаходження навчального закладу (місто);
- 11) рік виконання роботи.

Зміст

Зміст відображає структуру курсової роботи та розміщується після титульного аркуша.

Він містить:

- 1) список прийнятих скорочень;
- 2) введення;
- 3) найменування пунктів і параграфів;

- 4) висновок;
- 5) список використаних джерел і літератури;
- 6) додатки.

Нумерація сторінок оформлюється вгорі арабськими цифрами від "центру" сторінки.

Список прийнятих скорочень

Цей структурний елемент курсової роботи не є обов'язковим і наводиться за необхідності, якщо в роботі використовується значну кількість (зазвичай більше п'яти) позначень і скорочень.

Вступ

Вступ курсової роботи є її обов'язковим елементом. Він має містити в собі вказівку на такі характеристики курсової роботи:

актуальність теми курсової роботи;

предмет дослідження;

цілі та завдання написання курсової роботи;

методологію дослідження;

теоретичну, нормативну та практичну (емпіричну) основу курсової роботи;

структуру курсової роботи.

Під актуальністю дослідження розуміється ступінь її важливості в нинішній момент для вирішення заданої проблеми, завдання або питання. Про актуальність теми дослідження зазвичай свідчить недостатня теоретична розробленість проблеми в юридичній літературі, дискусійність основних положень теми курсової роботи, труднощі реалізації норм законодавства і т. д.

Під предметом курсової роботи розуміється те, що знаходиться в межах об'єкта. Зазвичай це та сторона, той аспект або погляд, з якої студент пізнає об'єкт, водночас виділяючи головні та найбільш істотні ознаки об'єкта. Наприклад, предметом можуть виступати власне функції держави як основні напрями його діяльності та їхні різні види або механізм правового регулювання, його розуміння і структура й т. д.

Важливо зауважити, що один і той самий об'єкт може слугувати предметом різних досліджень. Предмет курсової роботи має збігатися з темою дослідження або за звучанням бути дуже близьким до неї.

Не менш важливим елементом введення курсової роботи є мета дослідження, а саме те, що має бути досягнуто в результаті роботи над курсовим проектом, тобто той результат, який має бути отриманий наприкінці всього дослідження.

Мета курсової роботи завжди формулюється після визначення її об'єкта і предмета, оскільки вона впливає з об'єкта і предмета дослідження. Для формулювання мети допомагають такі мовні звороти: "розробити", "виявити", "охарактеризувати (щось)", "розкрити особливості" тощо. Важливо зауважити, що у формулюванні мети недоцільно вживати розпливчасті незавершені фрази.

Завдання курсової роботи логічно впливають з її мети і є самостійними напрямками дослідження. Вони є основними етапами роботи студента над курсовою роботою. Завдання дослідження можуть перераховуватися як у часовій послідовності їхнього вирішення, так і в логічному порядку, зумовленому логікою дослідницького процесу загалом. Формулювання завдань курсової роботи має бути якомога точнішою, оскільки опис їхнього вирішення і становить зміст курсової роботи. Більше того, з формулювань завдань курсової роботи зазвичай і формулюються назва її параграфів. Під час визначення завдань дослідження зазвичай використовуються такі звороти: "З огляду на зазначену мету дослідження (курсуюв роботи), його основними завданнями є: 1) вивчити (досліджувати, проаналізувати і т. д.) ...; 2) виявити (позначити, розмежувати і т. д.) ...; 3) обґрунтувати (довести і т. д.) ...; 4) розробити ...; 5) порівняти (провести порівняльну характеристику) ... і т. д."

Будь-яке дослідження передбачає розкриття його методологічної основи, тобто вказівка на методи, використані в роботі, що стали її основою.

У зв'язку з цим необхідно відзначити, що методологія теорії держави та права містить три блоки методів: загальнонаукові, приватно-наукові й спеціально-наукові методи дослідження.

Загальнонаукові методи використовуються у науці загалом. Вони діляться на емпіричні (спостереження, порівняння, експеримент і т. д.) і теоретичні (аналіз, синтез, індукція, дедукція, абстрагування, моделювання, системно-структурний аналіз і т. д.).

Часто наукові методи дослідження є прийомами, розробленими в рамках будь-якої іншої науки, але застосовуються у дослідженнях державно-правової дійсності. Наукові методи поділяються на: статистичний, математичний, конкретно-соціологічний, історичний, кібернетичний, синергетичний та інші.

Спеціально-наукові методи дослідження – це методи, що використовуються тільки у юридичній науці: спеціально-юридичний метод, догматичний підхід, метод порівняльного правознавства, методи тлумачення норм права та інші. Під час написання курсової роботи студент може використовувати різні методи.

Теоретичну основу курсової роботи складають використані в процесі написання її основної частини монографії, підручники та навчальні посібники, статті в різних збірниках, журналах, газетах, а також дисертації й автореферати дисертацій. Від списку використаних джерел курсової роботи її теоретична основа відрізняється тим, що тут вказуються прізвища тих авторів, праці яких лягли в основу курсової роботи, стали головною відправною точкою під час написання, становили всю методологію дослідження.

Нормативна основа курсової роботи містить вказівку на основні нормативні правові акти, які були використані під час написання курсової роботи. Бажано, щоб це були не тільки акти, прийняті та дійсні на всій території України, а й акти регіонального і місцевого значення.

Практичну (емпіричну) основу курсової роботи становлять матеріали судової та іншої правозастосовчої практики, які були використані в роботі.

Завершальним етапом роботи над введенням є вказівка на структуру курсової роботи. Тут вказується, з яких структурних елементів вона складається, скільки в ній пунктів і параграфів.

Правильний вибір першого кроку роботи має важливе методологічне значення. Найчастіше, чітко дотримуючись затвердженого плану курсової роботи, студент передусім намагається написати вступ. Однак це не правильно, оскільки написати вступ до ще не написаної роботи вельми складно. Тому доцільно писати вступ до вже готової курсової роботи. В цьому випадку набагато простіше буде визначити її предмет, цілі та завдання, виокремити використані в ній методи, її теоретичну, нормативну й емпіричні основи.

Вступ не має бути занадто великим. Зазвичай він становить близько 5 % від основної частини роботи, тобто приблизно 2 сторінки.

Основна частина

В основній частині автор розкриває зміст досліджуваної проблеми. Вона відображає підсумки теоретичної та практичної дослідницької діяльності студента, проведеної за обраною темою, містить результати дослідження, висновки та конкретні пропозиції з проблеми.

Основна частина зазвичай складається з трьох-чотирьох питань (пунктів, параграфів). Кожне питання плану має бути вузловим моментом теми. Перше питання зазвичай присвячене філософським або історичним аспектам досліджуваної проблеми, а другий і наступні питання є теоретико-практичними викладами основних аспектів вибраної теми. Всі розділи основної частини закінчуються короткими висновками. Крім того, важливо показати зв'язок теоретичних положень з реальним життям, практичною діяльністю громадських і державних органів.

Висновок

У висновку автор підводить підсумки дослідження відповідно до поставлених у вступі завданнями курсової роботи, робить теоретичні узагальнення, формулює висновки та практичні рекомендації. Для курсової роботи достатній обсяг висновку усередньому 2 – 3 сторінки. Крім того, у висновку не допускається цитування або використання чужих висновків. Студент може висловлювати лише свої думки та судження з дослідженої ним проблеми.

Оформлення списку використаних джерел і літератури

Бібліографічний опис – це сукупність бібліографічних відомостей про джерело (документи), наведених за встановленими правилами.

Обов'язкові елементи бібліографічного опису містять відомості, що забезпечують ідентифікацію (процес ототожнення та розпізнавання об'єкта каталогізації за бібліографічним записом, що представляє цей об'єкт в базі даних) джерела (документа).

У число обов'язкових елементів входять:

- 1) основний заголовок;
- 2) відомості про видання;
- 3) місце видання;
- 4) дата видання;
- 5) обсяг.

Список використаних джерел і літератури курсової роботи є спектром джерел, якими користувався автор під час її написання. Саме по ньому можна судити ступінь обізнаності студента в наявній літературі з досліджуваної теми.

Список використаних джерел і літератури – це елемент бібліографічного апарату, який становить одну з істотних частин курсової роботи.

Він розміщується після укладення та має містити бібліографічний опис джерел, використаних під час виконання курсової роботи. Це означає, що в списку використаних джерел і літератури присутні тільки ті джерела, на які в роботі є посилання.

Бібліографічний опис джерела складається з уніфікованих за змістом і послідовністю відомостей про документ або його частини, повністю ідентифікують його. В роботі слід приводити всі обов'язкові, а іноді й факультативні відомості про використані джерела.

Список використаних джерел і літератури формується з трьох частин: списку нормативних правових актів, списку матеріалів право-використаних практик і списку використаних джерел.

Розділ "Нормативні правові акти" будується за двома критеріями: за юридичною силою та в хронологічному порядку.

Обов'язковими елементами є:

1) для вказівки монографії, навчального посібника або курсу лекцій (у текстовому або електронному форматі): автор(и), назва, місце видання, видавництво, рік випуску, кількість сторінок;

2) для вказівки статті, тез (у текстовому або електронному форматі): автор(и), назва статті, назва журналу, рік випуску, номер журналу, нумерація сторінок.

Крім того, необхідно дотримуватися такої обов'язкової послідовності перерахування матеріалів у списку використаних нормативних джерел і літератури:

- Конституція України;
- міжнародні нормативні правові акти, ратифіковані Україною;
- ухвали Конституційного Суду України;
- кодифіковані нормативно-правові акти, спеціальні закони;
- нормативні акти Президента України;
- нормативні акти Кабінету Міністрів України;
- нормативні правові акти органів державної виконавчої влади (міністерств, відомств);
- нормативні акти органів місцевого самоврядування;
- постанови Пленуму Верховного Суду України;
- опубліковані та неопубліковані огляди практики розгляду кримінальних, цивільних і адміністративних справ;
- монографії, підручники, навчальні посібники, лекції, статті, тези;
- дисертації та автореферати дисертацій;
- література на іноземних мовах.

Додатки

Додаток, як і список прийнятих у роботі скорочень і позначень, не є обов'язковим елементом курсової роботи та додається до неї за необхідності. У додаток рекомендується включати матеріали, пов'язані з темою курсової роботи, які не ввійшли в її основну частину або ілюструють проведене дослідження. Додаток оформляють як продовження роботи на її наступних сторінках.

За змістом додатки різноманітні. Це можуть бути:

- а) копії справжніх документів;
- б) витяги з звітних матеріалів, протоколів;
- в) окремі положення з інструкцій і правил;
- г) тексти, які раніше не опубліковувалися, листування.

За формою вони можуть бути текстом, рисунком, таблицею, графіком, схемою.

Кожен додаток зазвичай має самостійне значення, тому він має починатися з нової сторінки, мати тематичний заголовок, запечатаний прописними буквами. У правому верхньому кутку над заголовком прописними літерами має бути надруковано слово "додаток".

Якщо додатків у роботі більше одного, їх слід пронумерувати арабськими цифрами (без знака "№"), наприклад: "Додаток 1", "Додаток 2" і т. д.

Рисунки, таблиці та схеми, що наводяться в додатку, нумерують арабськими цифрами в межах кожного додатка, наприклад: "Рис. 1.1" (перший рисунок першого додатка); "Таблиця 1.2" (друга таблиця першого додатка), "Схема 1.1"

Вимоги до оформлення тексту курсової роботи

Курсова робота оформляється у вигляді тексту з додаванням до нього графіків, таблиць, схем та інших ілюстративних матеріалів. Цьому етапу роботи над курсовим проектом слід приділити особливу увагу, оскільки до оформлення курсової роботи висуваються досить суворі вимоги.

Відсутність належного досвіду з оформлення письмових робіт у студента може викликати певні труднощі. Однак досвід правильного оформлення курсової роботи обов'язково стане в нагоді студенту на стадії підготовки курсових робіт з галузевих навчальних дисциплін і, особливо, під час написання випускної кваліфікаційної роботи – диплома.

Одна з головних практичних порад щодо оформлення курсової роботи: потрібно намагатися дотримуватися правил оформлення з самого початку роботи над текстом, оскільки в подальшому, коли курсова робота буде вже написана, простіше буде підправити неточності її оформлення, ніж переправляти весь текст заново .

Технічні вимоги

До курсових робіт висуваються такі технічні вимоги:

- обсяг курсової роботи має становити приблизно 35 – 40 сторінок машинописного тексту (комп'ютерної роздруківки), виконаного на одній стороні стандартної паперу формату А4;

- текст друкується з інтервалом 1,5;

- одна сторінка тексту має становити приблизно 28 – 30 рядків;

- текст друкується шрифтом Times New Roman, кегль 14;

- один рядок має вміщувати 60 – 65 знаків (з урахуванням пробілів);

- абзацний відступ дорівнює 5 знакам (0,63 см);

- поля мають бути таких розмірів: ліве – 25 – 30 мм, праве – 10 – 15 мм, верхнє – 20 мм, нижнє – не менше 20 мм;

- робота має бути пронумерована арабськими цифрами. Нумерація сторінок починається з титульного аркуша, але порядковий номер на ньому не ставиться. В середині верхнього поля наступної сторінки ставиться цифра "2" і т. д.;

- відредагований текст зшивається у встановленій послідовності.

Аркуші пробиваються діркопробивачем і вкладаються в папку-скоросшивач;

- забороняється вкладати сторінки курсових в окремі файли;

- крім друкованого варіанта, студент зобов'язаний здати електронну копію курсової роботи і здати на оптичному носії інформації (CD-диску). Це необхідно для перевірки керівником роботи через систему Antiplagiat. Ступінь оригінальності має бути не менше ніж 60 %;

- вступ, кожна нова глава, висновок, список літератури та додаток мають починатися з нової сторінки;

- вступ, висновок, список літератури та додаток не нумеруються. Глави та параграфи роботи слід нумерувати арабськими цифрами;

- заголовки параграфів слід починати з абзацного відступу та друкувати з великої літери, без підкреслень, без крапки в кінці. Якщо заголовок

має кілька речень, їх розділяють крапками. Перенесення слів у заголовках не допускаються. Відстань між заголовками структурних елементів роботи, розділами основної частини та текстом має становити один інтервал;

- використовуючи в тексті роботи положення, висновки, пропозиції, запозичених з різних джерел, необхідно обов'язково наводити посилання на них. Теоретичні положення та висновки рекомендовано ілюструвати матеріалами опублікованої та неопублікованої практики. Також необхідно зробити посилання на джерело, звідки вони взяті. Забороняється використання секретних матеріалів або матеріалів для службового використання.

Правила оформлення тексту курсової роботи і робота над ним

Наукова мова роботи

1. Думки мають бути викладені чітко, послідовно та конкретно.
2. Кожна нова думка має починатися з абзацу (нового рядка або абзацного відступу).
3. У роботі не рекомендується використовувати займенник "я" та дієслова в першій особі однини.
4. Виклад необхідно будувати так, щоб було зрозуміло, де думка автора роботи, а де інших авторів. Наприклад: "автор вважає", "на думку автора" і т. д.
5. Використовуючи в роботі цитати, необхідно точно відтворювати матеріал, що був процитований.
6. За повного або часткового відтворення цифрових даних, ілюстрацій, схем та інших відомостей, запозичених з інших джерел, необхідно обов'язково робити на них посилання відповідно до встановлених правил.
7. Скорочення слів у тексті не допускається.
8. У тексті курсової дозволяється вживати аббревіатури. Застосовувати аббревіатури можна тільки після роз'яснення їхніх значень. Роз'яснення достатньо дати один раз (при першому вживанні): спочатку записується повна розшифровка аббревіатури, а потім у круглих дужках – аббревіатура. Крім того, після змісту в роботі вміщаються список скорочень, використаних в тексті. Наприклад, Кабінет Міністрів України (КМУ).

Оформлення цитат

Цитата є точним, дослівним витягом з будь-якого тексту, включеного у власний текст. Цитати наводяться переважно для підтвердження аргументів або описів автора. Найбільшої уваги заслуговують нормативно-правові акти та сучасна правова література. Цитати можуть бути присутніми в кожному розділі і пункті, за винятком третього розділу у яких автор розвиває свою позицію або підсумовує результати дослідження.

Курсова не має бути переповнена цитатами, які погано пов'язані між собою.

На одній сторінці не бажано використовувати більше трьох цитат. Якщо необхідно використати більшу кількість цитат, то їх краще давати в переказі з вказівкою на джерело.

Цитування чужого тексту береться в лапки і наводиться в тій граматичній формі, в якій він був даний в джерелі.

Якщо цитата відтворює тільки частину пропозиції цитованого тексту, то після відкриваються лапок ставлять три крапки і починають її з малої літери.

Робота з літературою

Розпочати підбір літератури для написання курсової роботи необхідно відразу після вибору теми. Робити це необхідно самостійно. Починати пропонується з програми курсу, за якого виконується робота. Також можна ознайомитися і з планами семінарських занять, у яких вказана основна література за відповідними розділами курсу. Складаючи бібліографічний список, рекомендується користуватися бібліографічними каталогами, автоматичними бібліографіями, переліками статей, опублікованих у журналах за рік (які вміщуються зазвичай в останньому номері того чи іншого журналу), як, наприклад, у науково-теоретичних виданнях: "Держава і закон", "Правознавство", "Вісник університету внутрішніх справ", Jurnalul juridic national: teorie si practica і т. д.

Готуючи курсову роботу, студент має використовувати, як мінімум, 15 – 20 різних джерел (навчальних посібників, монографій, збірників наукових праць, періодичних видань).

У ході написання роботи необхідно ознайомитися з:

1) науковими працями, монографіями видатних учених з обраної проблематики;

- 2) статтями з обраної теми, опублікованими в наукових журналах;
- 3) нормативно-правовими актами.

Під час підбору попереднього ознайомлення з літературою студенту слід пам'ятати, що самостійна робота передбачає консультацію з науковим керівником. З ним має бути узгоджений список підібраної літератури.

Оформлення бібліографічних посилань (виносок)

Бібліографічне посилання (виноска) – сукупність бібліографічних відомостей про цитований, розглянутий або згаданий у тексті документа інший документ (його складову частину або групу документів), необхідних і достатніх для його загальної характеристики, ідентифікації та пошуку.

У будь-якому випадку бібліографічне посилання (виноска) оформляється шрифтом Times New Roman, кегль 11, інтервал 1.

Бібліографічні посилання (виноска) вживають:

під час цитування;

під час запозичення положень, таблиць, формул;

за необхідності відсилання до іншого видання, де більш детально проаналізовано питання;

під час аналізу в тексті опублікованих робіт.

Оформлення таблиць

Весь цифровий матеріал оформляється у вигляді таблиць. Таблиці використовують для кращої наочності та зручності порівняння отриманих результатів і показників.

Таблиця розташовується безпосередньо після тексту, в якому вона згадується вперше. На всі таблиці має бути посилання в роботі: слово "табл." (з зазначенням її номера, якщо таблиць більше однієї).

Таблицю з великою кількістю рядків допускається переносити на інший аркуш. У разі перенесення таблиці на інший аркуш заголовки поміщають тільки над її першою частиною.

Графу "Номер по порядку" в таблицю не включають. За необхідності порядковий номер вказують збоку таблиці перед найменуванням.

Заголовки граф і рядків таблиці слід писати з великої літери, а підземні головки граф – з малої літери, якщо вони становлять одне речення

з заголовками, або з великої літери, якщо вони мають самостійне значення. В кінці заголовків і підзаголовків таблиць крапки не ставляться. Заголовки та підзаголовки графі вказують в однині.

Кожна таблиця повинна мати точну та коротку назву. Його вміщують над таблицею. Назва таблиці та слово "Таблиця" починають з великої літери, які не підкреслюють.

Таблиці слід нумерувати арабськими цифрами по порядку в усій роботі. Номер розміщують у правому верхньому куті після слова "Таблиця" над назвою таблиці. Якщо в роботі одна таблиця, її не нумерують та слово "Таблиця" не пишуть.

Оформлення ілюстрацій

Ілюстраціями в курсовій роботі є графіки, схеми, діаграми. Ілюстрації слід розташовувати безпосередньо після тексту, в якому вони згадуються вперше, або на наступній сторінці, якщо відразу після тексту на сторінці мало місця для розміщення ілюстрації. Ілюстрації можуть бути подані в комп'ютерному виконанні, зокрема кольорові.

На всі ілюстрації в роботі мають бути посилання. Ілюстрації, крім тих, які наводяться в додатку до курсової роботи, нумеруються арабськими цифрами наскрізною нумерацією, позначаються словом "рисунок" і розташовуються посередині строки безпосередньо під ілюстрацією. Перед номером рисунка знак "№" не ставиться. Наприклад, "Рисунок 1".

У випадках, коли ілюстрацій багато, в межах одного розділу їх допускається нумерувати з зазначенням на номер розділу та порядковий номер ілюстрації, розділених між собою крапкою без пробілу. Наприклад, "Рисунок 1.1".

За необхідності ілюстрації можуть мати найменування та пояснювальні дані (під рисунковий текст). У такому випадку слово «рисунок» і його номер поміщають після пояснювальних даних. Назву рисунка вказують за його номером через тире.

Посилаючись на ілюстрації слід писати "... на рисунку 1 показано ..." або "... відповідно до рисунка 1.1 ..." і т. п.

Схеми є графічними документами, на яких складові частини досліджуваного об'єкта, їхнє взаємне розташування та зв'язку між ними зображуються умовно. Схеми виконують без дотримання масштабу, дійсне просторове розташування складових частин можна не враховувати.

Захист курсових робіт

Критерії оцінювання курсової роботи

1. Виконана курсова робота до встановленого терміну здається на кафедру інженеру, а потім передається на рецензування науковому керівникові. Відгук керівника пишеться в довільній формі. У ньому вказуються плюси роботи, помилки й інші недоліки, відповідність роботи встановленим вимогам і відзначається, допускається вона до захисту або не допускається.

2. В обов'язковому порядку всі курсові роботи перевіряються науковими керівниками через систему Antiplagiat. Роботи, забраковані в результаті цієї перевірки, також не допускаються до захисту.

3. Результатом перевірки курсової роботи є відгук керівника, в якому мають знайти відображення зазначені раніше параметри роботи.

Курсова робота оцінюється у такий спосіб:

у разі позитивної оцінки керівник робить висновок "Допускається до захисту";

у разі негативної оцінки керівник робить висновок "Не допускається до захисту".

4. Не допускаються до захисту роботи:

виконані на ксероксі;

виконані з порушенням правил реєстрації (тема не зареєстрована або самовільно змінена);

виконані тільки на основі підручника, без використання й аналізу спеціальної літератури, матеріалів практики;

виконані не самостійно, шляхом списування, без посилань на автора та джерело або є конспектом підручника, навчального посібника або монографії;

які не розкривають змісту теми та мають грубі юридичні помилки;

які мають велике число граматичних і стилістичних помилок, а також недбало та неправильно оформлені.

якщо введення курсової роботи не відповідає вимогам, що висуваються до його змісту;

якщо в роботі відсутні посилання на використану літературу та інші джерела;

якщо в роботі наводяться приклади, взяті з підручників, навчальних посібників, монографій;

якщо в роботі відсутні власні думки та висновки її автора;

якщо не використана додаткова література з теми, нормативні та інші джерела;

5. Роботи, що не допущені до захисту, повертаються для усунення недоліків. До повторно виконаної роботи студент зобов'язаний додати відгук керівника про спочатку виконану роботу, щоб він міг перевірити, чи усунені зазначені в ньому недоліки.

6. Оцінка захисту курсової роботи є комплексною. Необхідно враховувати такі чинники:

відповідність виконаної роботи поставленим цілям і завданням;

актуальність обраної теми;

логічність побудови виступу;

аргументація всіх основних положень;

вільне володіння матеріалом;

творчий підхід до дослідження;

самостійність висновків;

прогнозування шляхів вирішення поставлених проблем загалом і побудова перспектив подальшої роботи над темою;

культура виступу (мовна культура, комунікативна компетентність, володіння аудиторією);

культура письмового оформлення курсової роботи.

Усе це підсумовується в підсумкову оцінку.

Курсові роботи, оцінені незадовільно та не допущені до захисту, повертаються для усунення недоліків, зазначених у відгуку керівника. Допрацьована курсова робота здається на кафедру разом з попереднім варіантом і відкликанням керівника. Якщо недоліки усунуті, студент допускається до захисту курсової роботи. Якщо недоліки не усунені, курсова робота знову повертається.

Відгук керівника курсової роботи

Виконана та належно оформлена курсова робота до устанавленого терміну здається на кафедру правових дисциплін, де вона реєструється в спеціальному журналі, їй присвоюється реєстраційний номер і указується дата здачі.

Інженер кафедри може відмовити студенту в прийомі курсової роботи у випадках:

якщо неправильно оформлений титульний лист курсової роботи;

якщо існують явні порушення правил оформлення курсової роботи.

Зареєстрована курсова робота передається на відгук керівнику. Керівник перевіряє такі параметри курсової роботи:

чи дотримані терміни, встановлені графіком виконання курсової роботи;

чи відповідає план курсової роботи її темі;

чи відповідає введення курсової роботи пропонованим вимогам до його змісту;

чи розкрита тема курсової роботи і чи досягнуті її цілі та завдання;

чи використана під час написання курсової роботи додаткова література з теми, нормативні та інші джерела;

чи правильно оформлена курсова робота.

Порядок захисту курсової роботи

Студент захищає курсову роботу перед комісією в складі 2 – 3 викладачів.

Публічний захист курсової роботи передбачає доповідь студента тривалістю 7 – 10 хв.

У тексті своєї доповіді (виступу) під час захисту роботи студент має відобразити такі моменти:

1) обґрунтування вибору теми роботи;

2) мету роботи;

3) зміст роботи (план);

4) основні результати, отримані в ході роботи, висновки, перспективи продовження роботи;

5) вивчені джерела;

6) відповіді на зауваження, зазначені в рецензії наукового керівника.

У процесі захисту студент може використовувати заздалегідь заготовлені схеми, графіки, діаграми.

Під час захисту роботи студенту необхідно мати з собою:

перевірену курсову роботу (з усуненими зауваженнями);

рецензію наукового керівника на курсову роботу;

текст свого виступу;

залікову книжку.

Після виступу студенту можуть бути задані додаткові запитання, пов'язані з темою курсової роботи, відповіді на які впливають на остаточну оцінку.

З урахуванням названих раніше чинників курсова робота оцінюється за національною шкалою оцінювання на "відмінно", "добре", "задовільно" або "незадовільно".

Оцінка "відмінно" виставляється в тих випадках, коли студент демонструє блискуче володіння проблемою дослідження, логічно, послідовно й аргументовано розкриває її концептуальний зміст, докладно відповідає на всі додаткові запитання має бездоганно оформлену роботу.

Оцінка "добре" виставляється, коли студент демонструє високий рівень володіння проблемою дослідження, логічно, послідовно і аргументовано розкриває її концептуальний зміст, але відповідаючи на додаткові запитання, має труднощі. Та сама оцінка може бути виставлена, коли комісія відзначає незначні прогалини у професійній підготовці студента або знаходить у тексті роботи невеликі порушення.

Оцінка "задовільно" виставляється в тих випадках, коли студент хоча і демонструє досить (або відносно) добре володіння проблемою дослідження, логічно, послідовно й аргументовано розкриває її концептуальний зміст, але відповідаючи, допускає помилкові твердження, або в тексті виявляються порушення у оформленні наукового апарату роботи, стилістичні та інші похибки.

Оцінка "незадовільно" виставляється в ситуаціях, коли знаходиться несаможиттєвість виконання курсової роботи, некомпетентність у досліджуваній студентом проблемі, за поганого захисту курсової роботи, неохайному та неакуратному її оформленні.

На комісійному захисті студент коротко викладає основні положення, висновки та результати дослідження, а також пояснює, які з зазначених у відгуку керівника недоліків усунені і які зауваження вважає спірними. Потім він відповідає на запитання членів комісії.

Студенти, які не захистили курсову роботу з позитивною оцінкою, зазвичай мають академічну заборгованість і не допускаються до здачі іспитів. Вони мають допрацювати її з урахуванням зазначених зауважень, при цьому йому назначають новий термін захисту.

Орієнтовна тематика курсових робіт з навчальної дисципліни "Теорія держави та права"

1. Місце і роль теорії держави та права в системі інших наук.
2. Предмет і методологія теорії держави та права.
3. Методологія в пізнанні держави та права.
4. Виникнення держави як об'єктивний історичний процес.
5. Соціальні норми первісного суспільства.
6. Основні форми виникнення держави.
7. Виникнення права.
8. Основні концепції походження та сутності держави.
9. Сучасні поняття держави.
10. Держава: сутність та принципи організації.
11. Типологія держави.
12. Громадянське суспільство: політико-юридичний аспект.
13. Соціалістичний тип держави: модель і дійсність.
14. Правова держава: історія ідей і сучасність.
15. Держава, особистість, суспільство.
16. Формування правової держави в Україні: теорія практика, перспективи.
17. Держава та примус.
18. Співвідношення держави, права й економіки.
19. Державна влада, її властивості та форми здійснення.
20. Політичний (державний) режим як змістовно-динамічна сторона та вираз державної влади.
21. Організаційні функції держави.
22. Поділ влади в державному механізмі.
23. Форми політико-територіального (державного) устрою.
24. Апарат державної влади та його структура.
25. Політико-правовий режим у сучасній Україні.
26. Держава та церква.
27. Механізм реалізації функцій держави.
28. Форми правління.
29. Правовий статус і фактичний стан людини.
30. Бюрократія та держава.
31. Правоохоронні органи в системі державного механізму.
32. Держава, право, демократія.
33. Особистість і право.

34. Людина та держава.
35. Розуміння права у світовій і вітчизняній юриспруденції.
36. Природне право: основні характеристики.
37. Сутність, поняття та цінність права.
38. Принципи права.
39. Функції права.
40. Типологія права.
41. Правова система суспільства.
42. Право в системі соціального регулювання.
43. Проблема співвідношення права та моралі.
44. Правовий вплив і правове регулювання суспільних відносин.
45. Механізм правового регулювання.
46. Реалізація права.
47. Застосування права.
48. Правові засоби.
49. Форми (джерела) права.
50. Закон у системі нормативних актів.
51. Правовий прецедент його значення.
52. Міжнародно-правові акти як джерела права.
53. Колізії в праві та способи їхнього вирішення.
54. Норма права як основна категорія доктрини та догми права.
55. Системність, спеціалізація та структура правових норм.
56. Систематизація нормативних правових актів.
57. Нормотворчість в Україні.
58. Правотворчий (законодавчий) процес і його етапи.
59. Юридична практика як різновид соціальної практики.
60. Юридичні факти в механізмі правового регулювання.
61. Суб'єкти права.
62. Правова культура.
63. Правовий нігілізм і шляхи його подолання.
64. Правове виховання та правове навчання.
65. Законність як специфічний елемент механізму правового регулювання.
66. Основні шляхи зміцнення законності, правопорядку та дисципліни.
67. Поведінка людей і право.
68. Юридична відповідальність і правові санкції.
69. Прогалини в праві та шляхи їхнього вирішення.
70. Правові системи сучасності.
71. Мусульманська правова система.

Орієнтовна тематика курсових робіт з навчальної дисципліни "Цивільне право"

1. Принципи цивільного права.
2. Дія актів цивільного законодавства у часі, просторі та за колом осіб.
3. Роз'яснення вищих судових інстанцій з питань майнових спорів та їхнє правове значення.
4. Зміст цивільних правовідносин.
5. Цивільні правовідносини.
6. Юридичний склад та його види.
7. Межі здійснення та захисту цивільних прав.
8. Форми та способи захисту цивільних прав та інтересів.
9. Цивільно-правовий захист честі, гідності та ділової репутації.
10. Особисті немайнові права, що забезпечують соціальне буття фізичної особи.
11. Особисті немайнові права, що забезпечують природне існування фізичної особи.
12. Обмеження та поновлення цивільної дієздатності фізичної особи.
13. Індивідуалізація фізичної особи та її правове значення.
14. Фізична особа – підприємець як суб'єкт цивільного права.
15. Недійсні правочини.
16. Гроші та цінні папери як об'єкти цивільних прав.
17. Інформація як об'єкт цивільно-правових відносин.
18. Оборотоздатність об'єктів цивільних правовідносин.
19. Право спільної власності.
20. Захист права власності.
21. Судовий захист прав та інтересів членів сім'ї власника жилого приміщення.
22. Речові права на чуже майно.
23. Право обмеженого користування чужим майном (сервітут).
24. Представництво у цивільному праві.
25. Загальна характеристика права інтелектуальної власності.
26. Авторське право.
27. Суміжні права.

28. Правові засоби індивідуалізації учасників цивільного обороту, товарів і послуг.
29. Право інтелектуальної власності на географічне зазначення.
30. Патентне право.
31. Загальна характеристика зобов'язальних правовідносин.
32. Виконання зобов'язання.
33. Способи забезпечення виконання зобов'язань.
34. Цивільно-правовий договір.
35. Договори про фінансування будівництва житла.
36. Договір ренти житла.
37. Договір дарування житла.
38. Договір роздрібної купівлі-продажу.
39. Договір довічного утримання (догляду).
40. Договір контрактації.
41. Договір найму (оренди) земельної ділянки.
42. Договір найму житла.
43. Договір позички.
44. Договір будівельного підряду.
45. Договір про перевезення вантажу.
46. Договір позики.
47. Кредитний договір.
48. Договір банківського вкладу.
49. Договір зберігання.
50. Договір доручення.
51. Договір комісії.
52. Договір управління майном.
53. Особливості публічно-правових договорів.
54. Деліктне зобов'язання.
55. Відповідальність за шкоду, завдану джерелом підвищеної небезпеки.
56. Відшкодування моральної шкоди.
57. Спадкування за заповітом.
58. Виконання заповіту.
59. Спадковий договір.
60. Здійснення права на спадкування.

Рекомендована література до курсових робіт з навчальної дисципліни "Теорія держави та права"

1. Алексеев С. С. Теория права / С. С. Алексеев – Москва : Издательство БЕК, 1995. – 320 с.
2. Аржанов М. А. О принципах построения системы советского социалистического права / М. Аржанов // Советское государство и право. – Москва, 1939. – № 3. – С. 26–35.
3. Байтин М. И. О методологическом значении и предмете общей теории государства и права / М. И. Байтин // Государство и право. – 2007. – № 4. – С. 5–9.
4. Байтин М. И. Сущность права (Современное нормативное правовое понимание на грани двух веков) : монография / М. И. Байтин. – 2-е изд., доп. – Москва : ООО ИД "Право и государство", 2005. – 543 с.
5. Гегель В. Ф. Основи філософії права, або Природне право і державознавство / В. Ф. Гегель ; пер. з нім. Р. Осадчука, М. Кушніра. – Київ : Юніверс, 2000. – 336 с.
6. Гіда Є. О. Праксеологічна сутність правопорядку / Є. О. Гіда // Юридичний часопис Національної академії внутрішніх справ. – 2011. – 1(1). – 136–142.
7. Гнатюк М. Д. Правозастосування та його місце в процесі реалізації права : дис. канд. юрид. наук : 12.00.01 / М. Д. Гнатюк ; НАН України ; Інститут держави і права ім. В. М. Корецького. – Київ, 2007. – 211 с.
8. Гоббс Т. Левіафан, або Суть, будова і повноваження держави церковної та цивільної / Т. Гоббс пер. з англ. – Київ : Дух і Літера, 2000. – 606 с.
9. Горшенев В. М. Способы и организационные формы правового регулирования в социалистическом обществе. – Москва : Юрид. лит., 1972. – 253 с.
10. Загальна декларація прав людини 1948 року. Права людини. Міжнародні договори України, декларації, документи / упоряд. Ю. К. Качуренко. – 2-ге вид. – Київ : Юрінформ, 1992. – 200 с.
11. Заяць Н. В. Народне представництво: сутність, суб'єкти та особливості здійснення в Україні : [монографія] / Н. В. Заяць. – Луцьк : ПрАТ "Волинська обласна друкарня", 2012. – 300 с.
12. Заяць Н. В. Особливості проявити позитивної конституційно-правової відповідальності в діяльності інститутів народного представництва

/ Н. В. Заяць // Науковий вісник Львівського державного університету внутрішніх справ. – 2010. – № 2. – С. 79–88. – (Серія : Юридична).

13. Иеринг Р. Дух римского права на различных ступенях его развития. Часть первая / Р. Иеринг. – пер. с 3-го, исправ. изд. – Санкт-Петербург : Типография В. Безобразова, 1875. – 309 с.

14. Інститут юридичної відповідальності у демократичних правових системах : [монографія] / [Н. М. Оніщенко, Т. І. Тарахонич, Н. М. Пархоменко та ін.] ; за заг. ред. Н. М. Оніщенко. – Київ : Юридична думка, 2009. – 216 с.

15. Кельман М. С. Загальна теорія держави і права : підручник / М. С. Кельман, О. Г. Мурашин. – Київ : Кондор, 2006. – 477 с.

16. Кельман М. С. Загальна теорія держави та права : підручник / М. С. Кельман, О. Г. Мурашин, Н. М. Хома. – 3-тє вид., стереот. – Львів : Новий Світ-2000, 2009. – 584 с.

17. Кельман М. С. Загальна теорія держави та права : підручник / М. С. Кельман, О. Г. Мурашин, Н. М. Хома. – Львів : Новий Світ-2000, 2003. – 583 с.

18. Керимов Д. А. Методология права: предмет, функции, проблемы философии права : [монографія] / Д. А. Керимов – 4-е изд. – Москва : Издат-во СГУ, 2008. – 521 с.

19. Ковальський В. С. Охоронна функція права : [монографія] / В. С. Ковальський. – Київ : Юрінком Інтер, 2010. – 336 с.

20. Козюбра М. І. Праворозуміння: плюралізм підходів та можливості їх поєднання / М. І. Козюбра // Загальнотеоретичне правознавство, верховенство права та Україна : зб. наук. статей ; за ред. А. Мелешевич. – Київ : Дух і літера, 2013. – С. 187–211.

21. Колодій А. М. Принципи права України : [монографія] / А. М. Колодій. – Київ : Юрінком Інтер, 1998. – 208 с.

22. Концептуальні засади взаємодії політики й управління : навч. посіб. / [Е. А. Афонін, Я. В. Бережний, О. Л. Валевська та ін.] ; за заг. ред. В. А. Ребкала, В. А. Шахова, В. В. Голуб, В. М. Козакова. – Київ : НАДУ, 2010. – 299 с.

23. Сабитов Р. А. Основы научных исследований : учеб. пособ. / Р. А. Сабитов. – Челябинск : ЧГУ, 2002. – 138 с.

24. Чашин А. Н. Пособие по написанию курсовых и дипломных работ по теории государства и права / А. Н. Чашин. – Москва : Дело и Сервис, 2008. – 400 с.

Інформаційні ресурси

25. Горлач М. І. Політологія: наука про політику [Електронний ресурс] / М. І. Горлач, В. Г. Кремень. – Київ : Центр учбової літератури, 2009. – Режим доступу : http://www.dut.edu.ua/uploads/l_705_43949107.pdf.
26. Закон України "Про всеукраїнський референдум" від 6 листопада 2012 року № 5475-VI [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/5475-17>.
27. Закон України "Про громадянство" від 18 січня 2001 року № 2235-III [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/2235-14>.
28. Закон України "Про іпотеку" від 5 червня 2003 року № 898-IV [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/898-15>.
29. Закон України "Про місцеве самоврядування в Україні" від 21 травня 1997 року № 280/97-ВР [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/280/97-вр>.
30. Закон України "Про місцеві державні адміністрації" від 9 квітня 1999 року № 586-XIV [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/586-14>.
31. Закон України "Про Національну поліцію" від 2 липня 2015 року. № 580 VIII [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/580-19>.
32. Закон України "Про основи національної безпеки України" від 19 червня 2003 року № 964-IV [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/964-15>.
33. Закон України "Про основні засади державного Нагляду (контролю) у сфері господарської діяльності" 5 квітня 2007 року № 877-V [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/877-16>.
34. Закон України "Про прокуратуру" від 14 жовтня 2014 року [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/1697-18>.
35. Кодекс України про Адміністративні правопорушення від 7 грудня 1984 року № 8073-X [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/80731-10>.

36. Коник С. М. Державотворення як управлінська категорія [Електронний ресурс] / С. М. Коник // Державне управління: теорія та практика. – 2012. – № 2. – Режим доступу : [Http://nbuv.gov.ua/UJRN/Dutp_2012_2_6](http://nbuv.gov.ua/UJRN/Dutp_2012_2_6).

37. Конституція України від 28 червня 1996 року № 254к / 96-ВР [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/254k/96-вр>.

Рекомендована література до курсових робіт з навчальної дисципліни "Цивільне право"

Основна

1. Деякі питання здійснення патронату над дитиною : постанова Кабінету Міністрів України від 16 березня 2017 року № 148 // Офіційний вісник України. – 2017. – № 26. – Ст. 739.

2. Конвенція ООН про права дитини, прийнята резолюцією 44/25 Генеральної Асамблеї ООН від 20 листопада 1989 року // Бюлетень законодавства і юридичної практики України. – 1997. – № 5. – С. 35–53.

3. Конституція України від 28 червня 1996 р. // Відомості Верховної Ради України. – 1996. – № 30. – ст. 141.

4. Питання діяльності органів опіки та піклування, пов'язаної із захистом прав дитини : постанова Кабінету Міністрів України від 24 вересня 2008 року № 866 // Офіційний вісник України. – 2008. – № 76. – Ст. 2561.

5. Порядок вчинення нотаріальних дій нотаріусами України, затв. наказом Міністерства юстиції України від 22.02.2012 року № 296/5 // Офіційний вісник України. – 2012. – №17. – Ст. 632.

6. Порядок посвідчення заповітів і доручень, прирівнюваних до нотаріально посвідчених, затверджений Постановою Кабінету Міністрів України від 15 червня 1994 року № 419 // Зібрання постанов Уряду України. – 1994. – № 10. – Ст. 249.

7. Правила державної реєстрації актів цивільного стану в Україні, затверджені наказом Міністерства юстиції України від 18 жовтня 2000 року № 52/5 (у редакції наказу Міністерства юстиції України від 24 грудня 2010 р. №3307/5) // Офіційний вісник України. – 2000. – № 42. – Ст. 1803.

8. Про акціонерні товариства : Закон України від 17 вересня 2008 року № 514-VI // Відомості Верховної Ради України. – 2008. – № 50–51. – Ст. 384.

9. Про виконання рішень та застосування практики Європейського суду з прав людини : Закон України від 23 лютого 2006 року № 3477-IV // Відомості Верховної Ради України. – 2006. – № 30. – Ст. 260.

10. Про відповідальність за несвоєчасне виконання грошових зобов'язань : Закон України від 22 листопада 1996 року // Відомості Верховної Ради України. – 1997. – № 5. – Ст. 28.

11. Про державну реєстрацію актів цивільного стану : Закон України від 1 липня 2010 року № 2398-VI // Відомості Верховної Ради України. – 2010. – № 38. – Ст. 509.

12. Про державну реєстрацію речових прав на нерухоме майно та їх обтяжень : Закон України від 1 липня 2004 р. № 1952-IV // Відомості Верховної Ради України. – 2004. – № 51. – Ст. 553.

13. Про забезпечення вимог кредиторів та реєстрацію обтяжень : Закон України від 18 листопада 2003 року // Відомості Верховної Ради України. – 2004. – № 11. – Ст. 140.

14. Про забезпечення організаційно-правових умов соціального захисту дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування : Закон України від 13 січня 2005 року № 2342-IV // Відомості Верховної Ради України. – 2005. – № 6. – Ст. 147.

15. Про запобігання та протидію домашньому насильству : Закон України від 7 грудня 2017 року № 2229-VIII // Відомості Верховної Ради України. – 2018. – № 5. – Ст. 35.

16. Про затвердження Положення про дитячий будинок сімейного типу : постанова Кабінету Міністрів України від 26 квітня 2002 року № 564 // Офіційний вісник України. – 2002. – № 18. – Ст. 925.

17. Про затвердження Положення про прийомну сім'ю : постанова Кабінету Міністрів України від 26 квітня 2002 року № 565 // Офіційний вісник України. – 2002. – № 18 – Ст. 926.

18. Про затвердження Порядку ведення Державного реєстру актів цивільного стану громадян : постанова Кабінету Міністрів України від 22 серпня 2007 року № 1064 // Офіційний вісник України. – 2007. – № 65. – Ст. 2516.

19. Про затвердження Порядку провадження діяльності з усиновлення та здійснення нагляду за дотриманням прав усиновлених дітей : постанова Кабінету Міністрів України від 8 жовтня 2008 року № 905 // Офіційний вісник України. – 2008. – № 79. – Ст. 2660.

20. Про затвердження Правил внесення змін до актових записів цивільного стану, їх поновлення та анулювання : наказ Міністерства юстиції України від 12 січня 2011 року № 96/5 // Офіційний вісник України. – 2011. – № 4. – Ст. 238.

21. Про затвердження Правил опіки та піклування : наказ Державного комітету України у справах сім'ї та молоді, Міністерства освіти України, Міністерства охорони здоров'я України, Міністерства праці та соціальної політики України №34/166/131/88 від 26.05.1999 року // Офіційний вісник України. – 1999. – № 26. – Ст. 1252.

22. Про міжнародне приватне право : Закон України від 23 червня 2005 року № 2709-IV // Відомості Верховної Ради України. – 2005.– №32. – Ст.422.

23. Про нотаріат : Закон України від 2 вересня 1993 року // Відомості Верховної Ради України. – 1993. – № 39. – Ст. 384.

24. Про охорону дитинства : Закон України від 26 квітня 2001 р. № 2402-III // Відомості Верховної Ради України. – 2001. – № 30. – Ст. 142.

25. Про перелік видів доходів, які враховуються при визначенні розміру аліментів на одного з подружжя, дітей, батьків, інших осіб : постанова Кабінету Міністрів України від 26 лютого 1993 року № 146 // Зібрання постанов Уряду України. – 1993. – №8. – Ст. 161.

26. Про порядок відшкодування шкоди, завданої громадянину не-законними діями органів, що здійснюють оперативно-розшукову діяльність, органів досудового розслідування, прокуратури і суду : Закон України від 1 грудня 1994 р. № 266/94-ВР // Відомості Верховної Ради України. – 1995. – № 1. – Ст. 1.

27. Про приєднання України до Конвенції про визнання і виконання рішень стосовно зобов'язань про утримання : Закон України від 14 вересня 2006 року № 135-V // Відомості Верховної Ради України. – 2006. – № 43. – Ст. 416.

28. Про приєднання України до Конвенції про стягнення аліментів за кордоном : Закон України від 20 липня 2006 року № 15-V // Відомості Верховної Ради України. – 2006. – № 39. – Ст. 325.

29. Про приєднання України до Конвенції про цивільно-правові аспекти міжнародного викрадення дітей : Закон України від 11 січня 2006 року № 3303-IV // Відомості Верховної Ради України. – 2006. – № 16. – Ст. 140.

30. Про приєднання України до Конвенції про юрисдикцію, право, що застосовується, визнання, виконання та співробітництво щодо батьківської

відповідальності та заходів захисту дітей : Закон України від 14 вересня 2006 р. № 136-V // Відомості Верховної Ради України. – 2006. – № 43. – Ст. 417.

31. Про ратифікацію Європейської конвенції про здійснення прав дітей : Закон України від 3 серпня 2006 року № 69-V // Відомості Верховної Ради України. – 2006. – № 41. – Ст. 354.

32. Про ратифікацію Європейської конвенції про усиновлення дітей (переглянутої) : Закон України від 15 лютого 2011 року № 3017-VI // Відомості Верховної Ради України. – 2011. – № 35. – Ст. 346.

33. Про ратифікацію Конвенції про контакт з дітьми (ETS № 192) : Закон України від 20 вересня 2006 року № 166-V // Відомості Верховної Ради України. – 2006. – № 45. – Ст. 440.

34. Про ратифікацію Конвенції про правову допомогу і відносини у цивільних, сімейних та кримінальних справах : Закон України від 10 листопада 1994 року № 240 // Зібрання законодавства України. – Серія 3. – 2001. – № 1. – Ст. 26.

35. Про судоустрій і статус суддів : Закон України від 2 червня 2016 року № 1402-VIII // Відомості Верховної Ради України. – 2016. – № 31. – Ст. 545.

36. Про третейські суди : Закон України від 11 травня 2004 року № 1701-IV // Відомості Верховної Ради України – 2004. – № 35. – Ст. 412.

37. Сімейний кодекс України від 10 січня 2002 року // Офіційний вісник України. – 2002. – № 7. – Ст. 273.

38. Сучасні проблеми цивільного права та процесу : навч. посіб. / С. О. Сліпченко, О. В. Синьгубов, В. А. Кройтор та ін. ; за ред. Ю. М. Жорнокуя, Л. В. Красицької. – Харків : Право, 2017. – 808 с.

39. Цивільний кодекс України від 16 січня 2003 року // Офіційний вісник України. – 2003. – №11. – Ст. 461.

40. Цивільний процесуальний кодекс України від 18 березня 2004 року №1618-IV // Голос України – 2004. – № 89–91.

Додаткова

41. Актуальні питання прикладної цивілістики: сімейне, трудове, земельне та житлове право : наук.-практ. посіб. / О. В. Гетьманцев, О. В. Кіріяк, М. Б Мельник та ін. – Київ : Правова єдність, 2015. – 448 с.

42. Доктрина приватного права України / Н. С. Кузнецова, Є. О. Харитонов, Р. А. Майданик та ін. ; за заг. ред. Н. С. Кузнецової. – Харків : Право, 2013. – Т.3 – 760 с.

43. Правова система України : історія, стан та перспектив [Текст] : у 5 т. / голова редкол. вид. В. Я. Тацій ; Акад. прав. Наук України. – Харків : Право, 2008. – 640 с.

44. Теоретичні проблеми цивільного процесуального права : підручник / М. М. Ясинок, М. П. Курило, О. В. Кіріяк, та ін. ; за заг. ред. д.ю.н. професора М. М. Ясинка. – Київ : Алерта, 2016. – 734 с.

45. Про практику розгляду судами корпоративних спорів : постанова Пленуму Верховного Суду України від 24 жовтня 2008 року №13 // Вісник Верховного Суду України. – 2008. – № 11.

46. Рішення Європейського суду з прав людини у справі "Гарнага проти України" від 16 травня 2013 року (заява № 20390/07) // Офіційний вісник України. – 2014. – № 1. – Ст. 30.

47. Рішення Європейського суду з прав людини у справі "Савіни проти України" від 18 грудня 2008 року (заява № 39948/06) // Офіційний вісник України. – 2009. – № 84. – Ст. 2852.

48. Рішення Конституційного Суду України у справі за конституційним зверненням громадянина Степаненка Андрія Миколайовича щодо офіційного тлумачення положень пунктів 22, 23 статті 1, статті 11, частини восьмої статті 18, частини третьої статті 22 Закону України "Про захист прав споживачів" у взаємозв'язку з положеннями частини четвертої статті 42 Конституції України (справа про захист прав споживачів кредитних послуг) від 10 листопада 2011 року № 15-рп/2011 // Вісник Конституційного Суду України. – 2012. – № 1.

49. Рішення Конституційного Суду України у справі за конституційним зверненням Київської міської ради професійних спілок щодо офіційного тлумачення частини третьої статті 21 Кодексу законів про працю України (справа про тлумачення терміну "законодавство") від 9 липня 1998 року № 12-рп/98 // Офіційний вісник України. – 1998. – № 32.

Інформаційні ресурси

50. Аналіз практики застосування ст. 625 Цивільного кодексу України в цивільному судочинстві [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.scourt.gov.ua/clients/vsu/vsu.nsf/%28documents%29/B714BFACD5463C0DC2257B4B002E5416>.

51. Аналіз судової практики з розгляду цивільних справ про захист прав споживачів (2009 – 2012 рр.) [Електронний ресурс]. – Режим доступу :

<http://www.scourt.gov.ua/clients/vsu/vsu.nsf/%28documents%29/B714BFACD5463C0DC2257B4B002E5416>.

52. Декларація прав дитини, затв. Резолюцією 1386 (XIV) Генеральної Асамблеї ООН від 20 листопада 1959 року [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/995_384.

53. Декларація про соціальні та правові принципи, що стосуються захисту і благополуччя дітей, особливо при передачі дітей на виховання та їхнє усиновлення на національному і міжнародному рівнях [Електронний ресурс]. – http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/995_131.

54. Офіційний сайт Верховного Суду. – Режим доступу : <https://supreme.court.gov.ua/supreme>.

55. Офіційний сайт Верховної Ради України – Режим доступу : <http://www.rada.gov.ua>.

56. Офіційний сайт Міністерства юстиції України. – Режим доступу : <http://www.minjust.gov.ua>.

57. Офіційний сайт Національної бібліотеки України імені В. І. Вернадського. – Режим доступу : <http://www.nbuv.gov.ua>.

58. Про деякі питання практики застосування законодавства про відповідальність за порушення грошових зобов'язань [Електронний ресурс] : постанова Пленуму Вищого господарського суду України від 17 грудня 2013 року №14. – Режим доступу : http://vgsu.arbitr.gov.ua/files/pages/ppVGSU_17122013_014.pdf.

59. Про деякі питання практики застосування норм Цивільного та Господарського кодексів України [Електронний ресурс] : Інформаційний лист Вищого господарського суду України від 7 квітня 2008 року № 01-8/211. – Режим доступу : <http://vgsu.arbitr.gov.ua/news/group/6/14>.

60. Про затвердження Положення про застосування Закону України "Про порядок відшкодування шкоди, завданої громадянину незаконними діями органів дізнання, досудового слідства, прокуратури та суду" [Електронний ресурс] : наказ Міністерства юстиції України, Генеральної прокуратури України та Міністерства фінансів України від 4 березня 1996 року № 6/5/3/41 – Режим доступу : <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/z0106-96>.

61. Про практику застосування судами законодавства при вирішенні спорів, що виникають із кредитних правовідносин [Електронний ресурс] : постанова Пленуму Вищого спеціалізованого суду України з розгляду цивільних і кримінальних справ від 30 березня 2012 року № 5. – Режим доступу : http://sc.gov.ua/ua/postanovi_za_2012_rik.html.

62. Про судову практику в справах про відшкодування моральної (немайнової) шкоди [Електронний ресурс] : постанова Пленуму Верховного Суду України від 31 березня 1995 року № 4 (із змінами). – Режим доступу : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/card/v0004700-95>.

63. Про судову практику про захист гідності та честі фізичної особи, а також ділової репутації фізичної та юридичної особи [Електронний ресурс] : постанова Пленуму Верховного Суду України від 27 лютого 2009 року № 1. – Режим доступу : <http://www.scourt.gov.ua>.

64. Про судову практику розгляду цивільних справ про визнання правочинів недійсними [Електронний ресурс] : постанова Пленуму Верховного Суду України від 6 листопада 2009 року № 9 – Режим доступу : <http://www.rada.gov.ua>.

65. Про узагальнення судової практики розгляду судами цивільних справ про відшкодування шкоди, завданої джерелом підвищеної небезпеки, у 2010-2011 роках [Електронний ресурс] : постанова Вищого спеціалізованого суду України з розгляду цивільних і кримінальних справ від 30 березня 2012 року № 2. – Режим доступу : http://sc.gov.ua/ua/postanovi_za_2012_rik.html.

Зміст

Вступ.....	3
Загальні положення	5
Структура курсової роботи	6
Вимоги до змісту курсової роботи.....	7
Вимоги до оформлення тексту курсової роботи.....	13
Технічні вимоги	14
Правила оформлення тексту курсової роботи і робота над ним	15
Захист курсових робіт	19
Критерії оцінювання курсової роботи	19
Відгук керівника курсової роботи.....	20
Орієнтовна тематика курсових робіт з навчальної дисципліни "Теорія держави та права".....	23
Орієнтовна тематика курсових робіт з навчальної дисципліни "Цивільне право"	25
Рекомендована література до курсових робіт з навчальної дисципліни "Теорія держави та права"	27
Інформаційні ресурси	29
Рекомендована література до курсових робіт з навчальної дисципліни "Цивільне право"	30
Основна.....	30
Додаткова.....	33
Інформаційні ресурси	34

НАВЧАЛЬНЕ ВИДАННЯ

**Методичні рекомендації
до написання курсових робіт
для студентів спеціальності
081 "Право"
першого (бакалаврського) рівня**

Самостійне електронне текстове мережеве видання

Укладачі: **Сергієнко** Валерій Вікторович
Ваганова Ірина Михайлівна
Силенко Наталія Миколаївна

Відповідальний за видання *В. В. Сергієнко*

Редактор *А. С. Ширініна*

Коректор *А. С. Ширініна*

План 2020 р. Поз. № 98 ЕВ. Обсяг 38 с.

Видавець і виготовлювач – ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 61166, м. Харків, просп. Науки, 9-А

*Свідоцтво про внесення суб'єкта видавничої справи до Державного реєстру
ДК № 4853 від 20.02.2015 р.*